

AHMET KUTSİ TECER'İN “KOÇYİĞİT KÖROĞLU” OYUNU
THE KOÇYİĞİT KOROGLU PLAY OF AHMET KUTSİ TECER

Mustafa SEVER*

Özet

Köroğlu Destanı, çok geniş bir coğrafyada Türkler ve Türklerle ilişkileri olan Türk költürlü topluluklarda anlatılagelen bir destandır. Köroğlu tarihî bir kişiliktir; ancak sözlü költürde destan kahramanına dönüşmüştür. Gerçekte yaşanan olaylar, durumlar olağanüstülüklerle destanlaştırılmıştır. Destanın birçok eş ve benzer metni vardır. Köroğlu Destanı tiyatroya, operaya, sinemaya, vd. konu edilmiştir. İlk olarak Azerbaycan'da Üzeyir Hacıbeyli tarafından bestelenen Köroğlu Operası, Bakü'de 30 Nisan 1937'de beş perdelik bir opera olarak sahnelenmiştir. Türkiye'de Ahmet Adnan Saygun'un üç perdelik bir opera olarak bestelediği Köroğlu Operası, 23 Haziran 1973'te sahnelenmiştir. Köroğlu Destanı, Azerbaycan'da 1960 yılında yönetmen Hüseyin Seydzâde tarafından, Türkiye'de ise 1968'de yönetmen Atıf Yılmaz tarafından sinemaya aktarılmıştır.

Ahmet Kutsi Tecer de “Koçyiğit Köroğlu” adlı bir oyun yazmış, oyun ilk olarak 1941'de Ülkü dergisinde yayınlanmış, daha sonra oyun 1949'da Devlet Tiyatrosu'nda oynanmıştır. Tecer, Koçyiğit Köroğlu oyununda mitik dönem Türk inançlarını işlemiştir.

Çalışmamızda Koçyiğit Köroğlu oyununun içeriği göz önüne alınarak Ahmet Kutsi Tecer'in Köroğlu Destanı algısı ve bu algıyı oyununda yansıttığı üzerinde durulmuştur.

Anahtar sözcükler: Köroğlu, tiyatro, mitoloji, yansıtma.

Abstract

Köroğlu Destanı is an epic told in a very wide geography by Turks and a Turkic communities who have close relationships with Turks. Köroğlu is a historical personality but turned into an epic hero in oral culture. The events and circumstances happened in reality told in an extraordinary way to create this epic story. The epic has many identic and similar texts. Köroğlu Destanı has been the subject of theatrical plays, operas and cinema, etc. First, in Azerbaijan, Köroğlu's opera was composed by Üzeyir Hacıbeyli and it was staged as a five-act opera on April 30, 1937 in Baku. Another opera of the same name was composed by Ahmet Adnan Saygun and staged in three acts in June 23, 1973. The Köroğlu epic was adapted into cinema in 1960 by director Hüseyin Seyidzâde in Azerbaijan and in Turkey in 1968 by director Atıf Yılmaz. Ahmet Kutsi Tecer wrote a play called “Koçyiğit Köroğlu” and this was published in Ülkü magazine in 1941 and staged on

---

* Prof. Dr., Gazi Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi Fotoğraf ve Video Bölümü - Ankara
severm@gazi.edu.tr

Mustafa Sever
Ahmet Kutsi Tecer'in "Koçyiğit Köroğlu" Oyunu
The Koçyiğit Koroglu Play of Ahmet Kutsi Tecer

Turkish State Theatres in 1949. Tecer chose mythical Turkish beliefs as his subject in Koçyiğit Köroğlu.

This study reviews Ahmet Kutsi Tecer's perception of Köroğlu Destanı and how he reflected his perception in the play he wrote by analyzing the content of Koçyiğit Köroğlu

Key Words: Köroğlu, Theater, Mythology, Reflection.

GİRİŞ

Prof. Dr. Mustafa Akdağ, Köroğlu'nun tarihî vesikalara göre Bolu ile Gerede arasında 1581'den itibaren iki yüz yandaşıyla eşkıyalık ettiğini belirterek "önce küçük bir bölük ile servet sahiplerine ve tabii olarak daha ziyade kadılara ve ehl-i örf'e saldırmaya başlayan bildiğimiz destan kahramanının, gittikçe önem kazandığını ve emrine daha bazı başbuğların gelmesi ile birçok bölüklere kumanda eden hakikî bir Celâlî reisi olduğunu tahmin edebiliriz." (1995, s.298) demektedir.

Tarihî bir kişiliğin destan kişiliğine dönüşmesi, şüphesiz sözlü kültür ortamında, bu kişinin halkın ruhunda derin izler bırakmasına bağlanabilir. Böylesi tarihî kişiler, bu kişilerin sözleri, tavırları, eylemleri sözlü kültür ortamında kişiden kişiye/kişilere aktarılırken her anlatıcı kendi hayal dünyasında kişileri, onlar hakkındaki olay ve durumları kendince yeniden kurgulayarak diğer kişi veya kişilere aktarır. Böylelikle olaylar, durumlar, kişiler olağanlıktan olağanüstülüğe dönüşür. "Gerçek, anlatımda bir çekirdek halinde bulunur. Destan ise, bu çekirdeğin gelişmesi, dallanıp budaklanması şeklinde bir meydana gelişir." (Sever, 2003, s.66).

Köroğlu Destanı, çok geniş bir coğrafyada Türkler ve Türklerle ilişkileri olan Türk kültürlü topluluklarda anlatılagelen bir destandır. Birçok eş ve benzer metni vardır ve bu metinler üzerinde birçok yerli ve yabancı araştırmacı çalışmalar yapmışlardır. Günümüzde de araştırmalar, çalışmalar sürmektedir. Diğer yandan Köroğlu Destanı; tiyatroya, operaya, filme, vd. konu edilmiştir. Sözcüleri, Üzeyir Hacıbeyli tarafından bestelenen Köroğlu Operası, Azerbaycan/Bakü'de 30 Nisan 1937'de beş perdelik bir opera olarak sahnelenmiştir¹. Türkiye'de de Ahmet Adnan Saygun'un üç perdelik bir opera olarak bestelediği Köroğlu Operası 23 Haziran 1973'te sahnelenmiştir.² Köroğlu Destanı, Azerbaycan'da 1960 yılında yönetmen Hüseyin Seydzâde tarafından, Türkiye'de ise 1968'de yönetmen Atıf Yılmaz tarafından sinemaya aktarılmıştır.³

¹ [https://tr.wikipedia.org/wiki/K%C3%B6ro%C4%9Flu_\(opera,_Hac%C4%B1beyov\)](https://tr.wikipedia.org/wiki/K%C3%B6ro%C4%9Flu_(opera,_Hac%C4%B1beyov)) 28/4/2017

² [https://tr.wikipedia.org/wiki/K%C3%B6ro%C4%9Flu_\(opera,_Saygun\)](https://tr.wikipedia.org/wiki/K%C3%B6ro%C4%9Flu_(opera,_Saygun)) 28/4/2017

³ <http://sinemasali.com/azerbaycanda-1960-yilinda-cekilen-koroglu/>;
[https://tr.wikipedia.org/wiki/K%C3%B6ro%C4%9Flu_\(film\)](https://tr.wikipedia.org/wiki/K%C3%B6ro%C4%9Flu_(film)) 28.4.2017

Çalışmamıza konu edindiğimiz “Koçyiğit Köroğlu” oyunu ise, Ahmet Kutsi Tecer tarafından 1941’de önce Ülkü dergisinde yayınlanmış, daha sonra 1949’da Devlet Tiyatrosu’nda oynanmıştır. Çalışmamızda Koçyiğit Köroğlu oyununun içeriği göz önüne alınarak Ahmet Kutsi Tecer’in Köroğlu Destanı algısı ve bu algıyı oyununda yansıması üzerinde durulacaktır.

1. KOÇYİĞİT KÖROĞLU OYUNU ÜZERİNE

1.1. Köroğlu

A. K. Tecer, Köroğlu’yu, “iç konuşma” yöntemiyle tanıtır; yani Köroğlu’yu kendi kendine konuşturarak bize hakkında bilgi verir:

“Gün bitmek üzeredir.

Sen Köroğlu, bütün gün gezdin. Yayladan ovaya düştün. Dağlardan, tepelerden aştın. Yurtları, obaları dolaştın. Ününün gittiği yer kadar gidemedin.

Gün bitmek üzeredir.

Yollarda düşen ihtiyarları kaldırdın. Emzikli kadınlara yiyecek buldun. Zorbalara meydan okudun. Neye yarar?

Daha kim bilir kaç el sana uzanıyor? Kaç annenin gözü yaşlı? Kaç yiğidin beli bükük? Kaç ihtiyarın bağı yanık? Kaç Bolu Beyi’nin zindanları kitleniyor?” (s.18).

Tecer’in Köroğlu’su, Türklerin henüz tek tanrı inancına tekâmül edemedikleri çağdaki Oğuzların destanıdır; dolayısıyla Oğuz inançlarının ve töresinin izlerini taşır. Yukarıda görüldüğü üzere, Köroğlu bir hükümdar değildir; ancak taraftarlarının başbuğudur; bu nedenle de görevleri şahsi olmaktan çok toplumsaldır. Eski Türklerde yöneticinin/başbuğun görevi töreyi düzenlemek, güncelle uygun hale getirmek, sağlıklı şekilde uygulanmasını sağlamak ve yürürlükte kalmasını sağlamaktır. Eski Türk kaynaklarında il/devlet ve töre/yasa, birbiriyle yakından ilişkili şekilde kullanılır. Bunlar Gök Tengri’nin yeryüzünde seçtiği kişiye bağlıdır. Bu gerçeği Göktürk Âbideleri’nde⁴ Bilge Kağan şöyle belirtir: “Oturarak Türk milletinin ilini töresini tutuvermiş” (Kül Tegin/Doğu 1). “İli tutup töreyi düzenlemiş” (Kül Tegin/Doğu 3). “İl veren Tanrı, Türk milletinin adı sanı yok olmasın diye, kendimi o Tanrı kağan oturttu tabii” (Kül Tegin/Doğu 25).

“Kök Türk toplumunda Tengri’ye özgü olan üç tözü (kut, küç, ülüg), yine onun iradesiyle kullanan kağandır. Kağan kazandığı kutla yeryüzünde kutsallığı temsil eder”(Divitçioğlu, 1987, s. 121). Kağan, Tengri’den aldığı kut, küç ve ülüg, milletini tanzim eder, milleti arasında birliği, bütünlüğü, üretkenliği, adaleti, huzuru tesîs eder. “Tanrı ile kağan arasında, kağanın

⁴ Orhun Abideleri metinleri, Ergin1994’ten alınmıştır.

Mustafa Sever
Ahmet Kutsi Tecer'in "Koçyiğit Köroğlu" Oyunu
The Koçyiğit Koroglu Play of Ahmet Kutsi Tecer

Tanrı buyruklarına uymasıyla ilgili, Tanrı ile ulus arasında sürekli bir bağ vardır" (Yıldırım, 1998, s. 115). Kağan bu bağ vasıtasıyla Tanrı'ya ve milletine karşı görevlerini yerine getirirse, millet de kut verilerek görevlendirilmiş kağanına itaat ederse bu bağ güçlenir, sağlamlaşır.

Tecer, Köroğlu'nu daha sonra Kaman'ı konuşTURARAK tanıtır, görevlerini bildirir. Kaman, gayb âleminde gelir ve gerektiğinde Köroğlu'na görünür:

"Yalnız babanın değil, bütün zulüm görenlerin öcünü almalısın. Gök Tanrı seni bu iş için seçti. Kır At ışıK dölüdür. Kır At'ı senin için bu yeryüzüne indirdim. Bu dünyaya bir ün, bir ad ister. Öyle bir ad ki zâlimlerin yüreği titresin, onu duyunca. Zulüm görenlerin gönlü umutla dolsun. Destanlar onu söylesin, ozanlar onu dinletsin. Oğuz'un töresi bu! (s. 21). Sen artık kurbanlık koçsun. Gök Tanrı'ya adaksın. (s.23).

Köroğlu, Gök Tanrı tarafından görevlendirildiğinin şuurundadır. Dolayısıyla görevlerini de hakkıyla yerine getirecektir:

"Bu dünyada zulmün adına bile düşman olacağım. Ey Gök Tanrı! Beni sına. Şimşekler elinde kamçı. Yıldırımlar kolunda gürz. Yılırsam beni şimşeklerle kamçıla, yıldırımlarla çarp! (s.24). Bütün zulüm görenlerin öcünü alacağız." (s. 54).demektedir.

1.2. Köroğlu'nun Düşmanı ve Savaş

Tecer'in Köroğlu'sunun düşmanı başlangıçta Bolu Beyi'dir. Bolu Beyi de çevresindekiler de Oğuz soyundandır; ancak soyun, boyun içinde iyiler olduğu gibi kötüler de mevcuttur; ki Bolu Beyi de kötülerdendir. Bolu Beyi, "Kapılarımıza dayanan bizim Oğuz" (s. 69) derken aslını inkâr etmez. Yine, "Sizin bana kanımdan olmaktan başka ne yararınız var?" derken de çevresindekilerle soy birliğini dile getirir.

Oyunda Bolu Beyi, "Bolu Beyleri" şeklinde de dile getirilir. Bolu Beyleri sözü, hem Bolu Beyi tarafını hem de zalimlerin çokluğunu belirtmede kullanılır. Pek çok bey vardır ve bunların yine pek çoğu Bolu Beyi fitratındadır; yani zalimdir.

Köroğlu, "dosta dost, düşmana düşman"dır. (s.16). Köroğlu'nun kavgası, savaşı ferdî olarak başlamış; ancak çevresine toplananlarla Bolu Beyi'ni tehdit edici bir güç hâline geldiğinde ferdilikten içtimaîliğe evrilmiştir. Yapılan mücadele bir var olma ve Oğuz'un iyisinin kötüsüne üstün gelme mücadelesidir. Köroğlu, kavgasının haklılığını Bolu Beyi'ne söylediği şu sözlerle bildirir:

"Elini, boyunu unuttun. İnsan olduğunı unuttun. Yalnız kendini düşündün. Yeri de darılttın, göğü de."

Köroğlu'nun savaşında mertlik ön plandadır. Öyle ki, Yiğit elinden ölmek mert olmayan düşmana çok görülür (s. 47). Bu savaşta esirlik de söz konusu değildir. Savaştır, ölen ölür kalan kalır.

1.3.Oyunda Sergilenen İnançlar

Oyunda Göktürk Abideleri'nden, Dede Korkut Oğuznâmeleri'nden, Türk mitolojisinden geniş şekilde yararlanılmıştır. Sözelimi Bilge Kağan, Kültigin Abidesi'nin Doğu Cephesi'nde "Üze kök tengri asra yağız yir kılındukda ikin ara kişi oğlu kılınmış/Üstte mavi gök, altta yağız yer kılındıkta, ikisi arasında insanoğlu kılınmış" der. Tecer de oyunun girişinde (prolog) Bilge Kağan'ın bu özlerini tekrarlar:

Yukarıda MAVİ GÖK yaratılанда,

Aşağda YAĞIZ YER yaratılанда,

İkin ara KİŞİÖĞLU kılındı

Tecer'in dilinden devam edersek, kişiöğlü yeryüzüne gönderildiğinde, Gök Tanrısı, bir er kopsun diler ve Oğuz doğar. Oğuz, Gök Tanrı'nın bineği Işık Burak'la yeryüzünü dolandır. Kara Balçık, Burak'ın yeryüzüne inmesine izin vermez, Burak tekrar göklere döner. Oğuz yıl yıllar, gün sağlar, sonra Işık Burak onun olur. Daha sonra Oğuz'dan bir er kopar, ki o da Korkut Ata'dır. Korkut Ata'nın koptuğu çağ, insanların azdığı bir çağdır. İç Oğuz'u Dış Oğuz'u dolaşır, günü gelir, gök katına alınır. Oğuz Ata'nın dileği ile Kaman Ata yeryüzüne salınır. Yanında da Işık Burak'ın dölü olan Kırat vardır; ki Köroğlu'nu hizmetine gönderilmiştir.

Oyunun II. bölümü dördüncü tablosuna kadar her şeyi takdir eden kadır bir tanrıdan "Gök Tanrı"dan, sonrasında ise "Tanrılar"dan söz edilir. Benli Nigar, "Canım adak olsun Tanrılara" ve "Tanrılar adak ister" derken mitik dönem insanı gibi konuşur. Fakat, tanrılar sözünün, hangi tanrıları işaret ettiğine dair bir bilgi söz konusu değildir.

Telli Döne "Yolda sancılar azdıkça 'Umam! Umam' diye çağırdım" derken eski Türk inancında insan ve hayvan anaları ve yavrularını koruduğuna inanılan Umay'dan bahsetmektedir. Doğum esnasında her hamile kadın Umay'dan yardım isteyecektir. Divânü Lügati't-Türk'de Kaşgarlı Mahmut, Umay'ın bebeğin içinde geliştiği plesanta olduğunu söyler. Halk kültüründe son veya eş olarak da adlandırılan bu plesanta doğum sonrasında el ayak değmedik bir yere gömülür ve bu yer kutsal kabul edilir. Kaşgarlı Mahmut, "Umayka tapınsa oğul bolur/Umay'a tazim ederse oğlu olur" (I/123) der. Umay, kuş donuna bürünerek yeryüzünde dolaşır. Hem koruyucu hem de bereket dağıtıcı olarak bilinir.

T'u-küelerde "savaşta ölmeyi bir onur, ömrün bir hastalıkla sona ermesini ise aşağılama olarak kabul ederler" (Biçürin'den akt. Tryjarski,

Mustafa Sever
Ahmet Kutsi Tecer'in "Koçyiğit Köroğlu" Oyunu
The Koçyiğit Koroglu Play of Ahmet Kutsi Tecer

2012, s. 93). F. Sümer, (1972, s. 45) Oğuzlardan bahsederken "Onlar ölülerini, Gök Türkler gibi, sırtlarında elbiseleri, üzerlerinde silahları ve yanlarında diğer şahsi eşyaları ile birlikte gömüyorlardı. Ölü ev şeklinde açılan bir mezara oturtulup, eline içki dolu (her halde kıymız) bir çamçak veriliyor ve önüne de yine içki dolu bir kap konuluyordu. Mezar bir oda gibi açılıyor, tavanı yapıldıktan sonra onun üzerine de çamurdan kubbeye benzer kısım ilave ediliyordu." demektedir. Sürekli olarak Oğuz inançlarına ve geleneklerine vurgu yapılan Koçyiğit Köroğlu oyununda da ölen Tabutagirmez'e Oğuz töresince muamele edildiği Köroğlu'nun dilinden verilmektedir.

"Köroğlu:

Onun yatağını hiç bozmayalım. Bu gece yıldızlarla konuşsun. Yarın gün doğarken, başını güneşe tutup, oturduğu yerde onu gömeriz. Atıyla, pusatı bile gömülsün. Herkes üzerine yük yük toprak taşısın, yeri tepecik olsun. Attan aygır, koyundan koç, sığırdan boğa kırdırın. Can aşısı olsun. Şarap saçın, bahşiş olsun. Bozkurt gelsin tümseğinde ulusun. Çayır çimeni bol olsun" (s. 89).

Türklerce Doğu yönü kutsaldır. Eski Türklerde "hakanın çadırı Ötüken dağındadır; kapısı doğuya bakar." (İnan 1976:6) ve "kağanın otağı[nın kapısı] doğuya açılır; çünkü o güneşin doğduğu yöne hürmet etmektedir." (Esin, 2001, s. 152).

Tabutagirmez için yapılacak kut törende de (ritüel) Tabutagirmez, Eski Türklerin defin törenlerinde olduğu gibi doğuya döndürülüp oturduğu yerde ve atı, pusatı ile birlikte gömülecektir. Herkes toprak taşıyacak ve mezar yeri belirgin halde tepecik haline getirilecektir. Defin sonrasında Dede Korkut dilinden can aşısı için attan aygır, koyundan koç, sığırdan boğa kırdırılacaktır. Mezarın tümseğinde ise Türklerce kutlu sayılan bozkurt uluyacaktır.

Göktürk Abideleri'nde dile getirilen "yogçı, sıgıtçı", yasçı, ağlayıcı demektir. Bu sözler, günümüzde de yaşayan bir gelenek olarak "ağıt yakma" geleneğini işaret etmektedir. Yasçıların, ağlayıcıların etkin rol aldığı yoğlarda (ölü gömme törenlerinde) söylenen ağıtlara eski Türk kültüründe "sagu" adı verilmektedir. Tecer de oyununda Bolu Beyi'nin ağzından "Sağıcılar sağı sağsın başucunda" derken, eski Türk yaşayışındaki sağuya ve ölüm sonrası yapılan yoğ törenlerine dikkat çekmektedir.

And içme/yeminleşme, eski Türklerde çeşitli şekillerde yapılırdı. Bunlardan biri "kardeş veya dost olmak isteyenlerin kanlarını bir içkiye karıştırıp içmeleri" şeklinde idi. "Kanları birbirine karışan kimselerin hayat ve ölümleri[nin] de birbiriyle bağlanmış olduğuna inanılırdı." (İnan, 1987, s. 327). Koçyiğit Köroğlu oyununda Tecer, bu gelenekten haberdar olduğunu Tabutagirmez ile Arslan arasında gerçekleşen ritüelde gösterir:

“Tabutagirmez bıçağıyla kolunu kerter. Arslan da onu taklit eder. Kan yalaşırlar. Tabutagirmez, ‘Azığın, yazığın benim boynuma.’ Arslan, ‘Öğüdün, yumuşun benim boynuma’”(s. 82) diyerek andlaşırlar. Bu yolla kaderleri birleşmiş, hayat ve ölümleri de birbirine bağlanmış olur.

Mete Han zamanında başlayan bir gelenek olarak Türklerde devleti ilgilendiren kararlarda kağan, kurultayı toplar, konu müzakere edilir ve öylece karar alınır. “Kurultay, bir danışma meclisi [olup] Oğuz Türkçesindeki asıl karşılığı kengeş demektir.” (Ögel, 1982, s. 73). İhtiyaç halinde Kengeş, kağan olmasa da “ ‘aygucı’ veya ‘üge’ unvanıyla anılan devlet danışmanlarının başkanlığında toplanırdı. Başta ‘hatun’ ve ‘şad’ olmak üzere ‘yabgu, tigin, il-teber, erkin, kül-çor, apa, tudun, tarkan’ gibi askerî ve idarî yüksek görevliler, devlet meclisinin tabî üyeleri idi.” (Koca, 2002, s. 829). Müzakere edilen konuda son söz kağana aitti. Ahmet Kutsi Tecer de Koçyiğit Köroğlu’nda “Söz ortanın, buyruk başın olsun.” (s.105) derken, eski Türklerdeki bir geleneği, kengeşi işaret etmektedir. Oyunda sergilenen Köroğlu düzeninde de her türlü konu kengeşde müzakere ediliyor ve kararlar öyle alınıyor.

1.5.Oyundaki Özlü Sözler

Koçyiğit Köroğlu Oyunu’nda çeşitli bağlamlarda çeşitli kişiler ağzından Tecer konuşur. Ona göre “kartalın yavrusu kartal olur.” (s.15) Yani her kişi aslına çeker. “Bey arı olmadan petek oğul tutmaz.” (s.15) Arının oğul vermesi, yeni arıların yumurtadan çıkması, arıların çoğalması, peteğin güçlenmesidir. Beyin de çevresindekileri çoğaltması, töreli, çalışkan ve paylaşımcı olmasına bağlıdır. Sürü nasıl ki çobansız olmazsa (s.15) millet de beysiz olmaz. “Gökten gelen göğe döner. Yeryüzünde yalnız akıl kalır.” (s.83) ve “Usuna güven, o sana kılavuz olur.” sözleriyle Tecer, Tanrı, insana akıl ve irade vermiştir. İnsana düşen de bu akli ve iradeyi kullanmaktır. Akıl insan için yol gösterici, yönlendirici bir kılavuzdur, demektir.

2. SONUÇ

Her sanatçı, var olan gerçeği, nesneyi, düşüncüyü kendi düşünce dünyasında yeniden biçimler; var olandan var olabilecek olana ulaşır. Bu, sanatçının gerçekliği olarak ortaya çıkar. Ki bu gerçeklik alelade bir taşın/mermerin anlamlı bir heykele dönüşmesi gibidir. Ahmet Kutsi Tecer’de Koçyiğit Köroğlu oyununda bunu yapmıştır. Bir destan kahramanı olan Köroğlu’nu binyıllar öncesindeki eski Türk toplumuyla ilişkilendirmiş, seyircisine Türk tarihinde adeta yolculuk ettirmiştir. Mitolojiden, Göktürk Abideleri’nden, Dede Korkut Oğuznâmeleri’nden faydalanarak ideal insan ve toplum yapısını dile getirmiştir.

Cumhuriyet’in ilk yıllarında sanatçıların sanatı bir eğitim ve propaganda aracı olarak görmeleri ve toplumun hizmetine sunmaları söz konusudur. M. And (1983, s. 365), Cumhuriyet’in ilk yıllarında oyun

Mustafa Sever
Ahmet Kutsi Tecer'in "Koçyiğit Köroğlu" Oyunu
The Koçyiğit Koroglu Play of Ahmet Kutsi Tecer

metinlerinde Türk milletinin değerlerinin, erdemlerinin, ülkülerinin tarihten kaynak gösterilerek sergilendiğini, devrimlerin övgüsünün de tiyatro oyunları aracılığıyla yapıldığını belirtir. A. K. Tecer de Koçyiğit Köroğlu oyunu ile Türk halkına, onların aşına olduğu bir kahraman ve bu kahramanın içinde bulunduğu toplumsal bağlamdaki ilişkiler yoluyla belli değerleri hatırlatır.

KAYNAKLAR

- Akdağ, M. (1995). *Türk Halkının Dirlik ve Düzenlik Kavgası-Celâli İsyanları*. İstanbul: Cem Yayınları
- And, M. (1983). *Türk Tiyatrosunun Evreleri*. Ankara: Turhan Kitabevi.
- Atalay, B. (1986). *Divânü Lügati't-Türk*, c. I, Ankara: TDK Yayınları.
- Divitçioğlu, S.(1987) *Kök Türkler*, İstanbul: Ada Yayınları
- Ergin, M. (1994). *Orhun Abideleri*. İstanbul::Boğaziçi Yay. (18.b).
- Esin, E. (2001). *Türk Kozmolojisine Giriş*. İstanbul: Kabalcı Yayınları.
- İnan, A. (1976). *Eski Türk Dini*. İstanbul: MEB Yayınları.
- İnan, A. (1987). *Makaleler ve İncelemeler*. Ankara: TTK Basımevi.
- Koca, S. (2002). "Eski Türklerde Devlet Geleneği ve Teşkilâtı" *Türkler Ans. II. C.* Ankara: Yeni Türkiye Yayınları, s. 829.
- Ögel, B. (1982). *Türklerde Devlet Anlayışı*. Ankara: Başbakanlık Basımevi.
- Sever, M. (2003). "Köroğlu Destanı-Antep Rivayeti", *Bilig Dergisi*, sayı 24, s.65-87.
- Tecer, A. K. (1969). *Koçyiğit Köroğlu*. İstanbul: Milli Eğitim Basımevi.
- Tryjarski, E. (2012). *Türkler ve Ölüm*. (Çev.H. Er). İstanbul: Pinhan Yayınları.
- Yıldırım, D. (1998). "Köktürk Çağında Tanrı mı Tanrılar mı Vardı?" *Türk Bitigi*. Ankara: Akçağ Yayınları.